

HROŠČI NARAVNEGA REZERVATA ŠKOCJANSKI ZATOK

// Slavko Polak

TRSTIČNI KREŠIČ (*Zuphium olens*) je zelo redek hrošč.

foto: Slavko Polak

Čeprav je bil Naravni rezervat Škocjanski zatok namenjen predvsem ohranjanju pestrosti ptic, ima območje izjemen pomen tudi za ohranjanje drugih skupin rastlinskega in živalskega sveta. Območje je nedvomno nacionalnega pomena tudi za ohranjanje več vrst nevretenčarjev.

Hrošči (Coleoptera) so ena najuspešnejših živalskih skupin. V srednji Evropi živi približno osem tisoč vrst hroščev. Srednjeevropski favni se v Sloveniji pridruži še sredozemska favna hroščev, tako da v Sloveniji lahko najdemo približno pet do šest tisoč vrst. Hrošči ekološko zasedajo najrazličnejša okolja, tudi ekstremna, kot so puščave, kraško podzemlje, sladke vode in slana obalna okolja, le v morju jih ne najdemo. Vrste se pojavljajo sezonsko, nekatere živijo zelo prikrito življenje in jih je moč zabeležiti le v kratkem času, ko se razmnožujejo in rojijo.

ŠKOFOVSKA KAPA

(*Cybister lateralimarginalis*) sodi med naše največje vodne hrošče.

foto: Al Vrezec

FAVNA HROŠČEV NARAVNEGA REZERVATA

Favno hroščev Naravnega rezervata Škocjanski zatok smo priložnostno raziskovali v letih 2009, 2010, 2011 in 2012. Za čim bolj celosten pregled smo se zato zatekali k različnim metodam vzorčenja: lova z mrežo, privabljanja z lučmi, nastavljanja različnih pasti ter tudi sejanja prsti in drobirja. Doslej smo nabrali in vrstno opredelili približno 300 vrst hroščev, nekateri primerki pa v zbirki še čakajo na podrobnejše raziskave. Na osnovi dosevanih ugotovitev sklepamo, da na območju rezervata živi med 400 in 500 vrst hroščev. Številne so v Sloveniji redke in ogrožene. Med doslej ugotovljenimi vrstami je za slovensko favno vsaj sedem vrst novih. Ni dvoma, da bodo nove raziskave te zanimive skupine žuželk v prihodnosti postregle še z obilico nepričakovanih odkritij.

MOČVIRSKÉ VRSTE HROŠČEV

Številne vrste so prilagojene življenju v močvirnih in celo vodnih življenjskih okoljih. V Škocjanskem zatoku smo zabeležili 34 vrst vodnih hroščev iz družine kozakov (Dytiscidae) in potapnikov (Hydrophilidae), kar je v slovenskem merilu veliko. To so večinoma drobni ovalni hrošči, ki se eni bolj, drugi manj spretno potapljajo v stoječih ali tekočih sladkih vodah. Po velikosti stopa v ospredje škofovska kapa (*Cybister lateralimarginalis*), ki sodi med naše največje vodne hrošče. Je izjemno hiter plavalec in se prehranjuje večinoma z vodnimi polži. Vrsta je na Rdečem seznamu in zavarovana. V večjih kanalih Škocjanskega zatoka je vrsta občasno pogosta in poleg mrtvic reke Mure sestavlja populacija v NRŠZ bistven del slovenske popu-

lacije. Poleg vodnih hroščev je bila v Škocjanskem zatoku ugotovljena tudi bogata favna na močvirja vezanih vrst krešičev (Carabidae). Nekatere vrste so omejene na mediteranska mokrišča, zato so pri nas redke in ogrožene. Kar devet vrst na vlažna okolja vezanih krešičev, ugotovljenih v Škocjanskem zatoku, je uvrščenih na Rdeči seznam ogroženih vrst hroščev v Sloveniji. Nekatere med njimi so prava redkost, kot na primer na trstičja vezani trstični krešič (*Zuphium olens*). Tudi med drugimi skupinami hroščev, kot so kratkokrilci (Staphylinidae), polonice (Coccinellidae), kozlički (Cerambycidae), lepenjci (Chrysomelidae), rilčkarji (Curculionidae) in drugi najdemo številne močvirske vrste.

HROŠČI SLANOLJUBNIH ŽIVLJENJSKIH OKOLIJ

Med ugotovljenimi vrstami na območju rezervata je približno 30 takih, ki živijo izključno ali pa občasno v brakičnih okoljih oziroma na poljih polslane lagune. Med bleščecimi rogin (Oedemeridae) obmorski bleščeci rogin (*Nacertes melanura*) velja za slanoljubnega, saj ga najdemo na poljih

S pašno živino so v NR Škocjanski zatok prišli tudi **IZTREBKARJI** (*Aphodius haemorrhoidalis*).

foto: Slavko Polak

polslane lagune. Tu velja posebno omeniti še tri vrste hroščev rogatih kratkokrilcev iz rodu *Bledius*. Vse tri so prepoznane kot nove vrste za slovensko favno. Najdemo jih na poljih, kjer živijo v velikih kolonijah in se hranijo z algami. Z njimi se prehranjujejo nekateri plenilski hrošči, kot so solinarski krešič (*Dicheirotichus obsoletus*) in številne, vrstno še neopredeljene vrste hroščev iz družine blatarjev (Heteroceridae). Zaradi razmeroma kratke slovenske morske obale in neizprosne urbanizacije so ta življenjska okolja in tu živeče vrste skrajno ogroženi. V Škocjanskem zatoku so našle varen dom.

Na močvirja, trstišča, obalne poloje in slanooljubno vegetacijo je vezanih veliko ogroženih vrst nevretenčarjev. Ob uničenju življenjskega okolja ptice lahko odletijo, žuželke, ki ne letijo ali pa letijo slabo, preprosto lokalno izumrejo! Hrošči, zlasti taki, ki so vezani na posebna ekološko ekstremna okolja, izginejo med prvimi.

SKARABEJI SE VRAČAJO

Skoraj popolna opustitev reje živine na slovenski Obali v povojnem obdobju je botrovala lokalnemu izumiranju koprofagnih hroščev, ki za razvoj ličink potrebujejo živalske iztrebke. Z oživitvijo paše govedu in konj v sladkovodnem delu rezervata so se na slovensko Obalo vrnili tudi skarabeji (Scarabaeidae), govnači (Geotrupidae) in iztrebkarji (Aphodiidae). Doslej smo v rezervatu našli že 13 takih vrst. Najdemo jih lahko tako, da prebrskamo sveže iztrebke živine, čeprav v večernih urah okorno letajo tudi po rezervatu. Na iztrebkah se z govnom pa tudi z ličinkami skarabejev hrani še cela paleta drugih vrst hroščev in z njimi tudi ptice. Odločitev upravljalcev o vpeljavi paše v sladkovodnem delu rezervata se je tudi s tega vidika izkazala vizionarska in kot taka primeren ukrep za ohranjanje slovenske biotske raznovrstnosti.

OBMORSKI BLEŠČEČI ROGIN (*Nacertes melanura*) živi na poljih polslane lagune.

foto: Slavko Polak

